

РЕЦЕНЗИЯ

от

Доц. д-р Мирослава Милети Динкова, доктор

Доцент в Катедра по Ортодонтия –

Факултет по Дентална Медицина –

МУ – София

**на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна
степен „Доктор”**

Автор на дисертационния труд : Д-р Гергана Йорданова Иванова

Асистент в Катедра „Ортодонтия” – ФДМ – Варна и

**Докторант в самостоятелна форма на обучение в област на висше
образование 7.Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.2.**

Дентална медицина, специалност „Ортопедична стоматология”

Тема на дисертационния труд :

„ Ротирани горни първи молари и необходимост от корекцията им”

Научен ръководител: доц. д-р Христина Арнаутска, доктор

Консултант: проф. д-р Вера Крумова, доктор

Биографична част

Д-р Гергана Йорданова Иванова е завършила езикова гимназия, след което Факултет по дентална медицина при МУ „Проф. Д-р Параскев Стоянов“, Варна през 2012 г. със степен магистър. С конкурс е назначена като редовен асистент в катедра Ортодонтия, Факултет по дентална медицина, Варна през 2013 год., където работи понастоящем. От 2016 г. изпълнява длъжността административен асистент.

Учебната дейност на д-р Иванова е на голяма висота. Обучава и води практически занимания на студенти от IV, V курс и стажанти на български и

английски език. Тя се изявява като изграден преподавател с голяма учебна натовареност.

Д-р Иванова повишава квалификацията си с участия в научно - практически тематични курсове на водещи световни ортоданти като W. Alexander, D. Segner and Dagmar Ibe, D. Rollet, A. Sabbagh, Dirk Wiechmann, Rafi Romano, E. V. Georgieva, B. Мутафчиев, Y. Mazor и др. Посетила е практически типодонтски курсове: „Основи на фиксираната техника - 4 нива“; „Завършваща фаза при лечение с фиксирана техника“, “Tweed Typodont course of the Segmented archwire technique”.

Член е на Български Зъболекарски Съюз (БЗС), Българско Ортодонтско Общество (БОО), Българско Научно Дружество по Дентална Медицина (БНДДМ), Италианско Ортодонтско Общество (SIDO), Българско Общество по Лингвална Ортодонтия (БОЛО).

Обем и структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е написан е на 202 страници, от които въведение - 1 ; литературен обзор – 47 страници; цел и задачи – 1; собствени изследвания: материал и методи – 11 страници; резултати – 83 и обсъждане – 33 страници; заключение и изводи – 4 страници.

В дисертационния труд са представени 46 таблици, 80 фигури и 1 приложение на направените изследвания.

Цитирани са 181 литературни източници, от които 14 – на кирилица и 167 – на латиница (предимно английски). Прегледът на книгописа категорично потвърждава сериозното проучване на литературата.

Спазена е структурата на дисертационен труд. Представеният ми комплект материали е в съответствие с процедурата за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в МУ-Варна от правилника на МУ-Варна и включва всички необходими документи.

Актуалност на темата

Първи постоянни горни молари! Edward Angle ги определя като „ключ на оклузията“. Те привличат вниманието на ортодонтите еднакво силно и вълнуващо през 19 век, през 20 век, с нестихващ интерес и днес. Доколко науката е напреднала в оценката на тяхното значение, дали са получили отговор всички въпроси, свързани с тяхната позиция, функция и значение за зъбно-челюстната система? Интересът към значението на първите постоянни

горни молари за нивелацията на зъбната дъга и оклузията потвърждава актуалността на избраната тема.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Още във въведението си д-р Гергана Иванова изтъква необходимостта от правилна позиция на зъбите в зъбната дъга, за да се постигне стабилен резултат след ортодонтското лечение и запазване на ортогнатна оклузия. Водещ фактор в подхода на лечение са първите постоянни горни молари.

В **литературния обзор** авторката логично започва своя анализ със значението на горен първи постоянен молар за оформяне на нормални оклузални съотношения. Особено впечатление правят в първата част на литературния обзор антропологичните особености в позицията на горните първи постоянни молари, като подчертава обосновано значението му за стабилността на оклузията. Тя разглежда подробно важни фактори като етиология, честота и проблеми, свързани с ротацията им.

Авторката задълбочено представя най-важните **методи** за определяне на големината на ротация, влиянието, което моларите оказват върху ширината и дължината на зъбната дъга и съпоставянето им спрямо останалите зъбни групи.

Освен биометричното значение върху големината и формата на зъбната дъга д-р Иванова разглежда и най-важните лечебни подходи, прилагани от редица автори за корекция на ротацията на горни първи постоянни молари.

На базата на задълбочен анализ на литературните източници, тя прави заключение за недостатъчно установени зависимости между ротацията на първи горни постоянни молари и отношенията в зъбната дъга, които водят до промени в оклузията и необходимост от съответни лечебни подходи.

Това ѝ дава основание да формулира много точно поставената си **цел**, която тя постига чрез **четири задачи**, чието разработване и логична последователност довеждат до изключително полезни за практиката изводи и указания със стойност на оригинални приноси.

В първа и втора задача тя провежда биометричен анализ на модели на пациенти в смесено съзъбие, чрез който установява вида и големината на ротация на горни първи постоянни молари при I и II зъбен клас, а също така изследва честотата на придружаващите зъбно-челюстни деформации и тяхната взаимовръзка с ротациите на моларите.

В трета задача, чрез ретроспективен анализ, изследва ефективността от ортодонтското лечение в постоянно съзъбие, при което е приложена само фиксирана техника и лечение в комбинация на фиксиран апарат с транспалатинална дъга. Анализ на такъв подход в лечението на горни ротирани първи постоянни молари се прави за първи път у нас.

За постигане на максимална обективност при прилагане на профилактика и интерсептивно лечение в смесено и постоянно съзъбие тя извежда два алгоритъма, които значително ще подпомогнат специалистите при избор на диагностични и лечебни подходи при ротирани горни първи постоянни молари.

Материал и методи

Общият брой изследвани лица (841) е достатъчен за получаване на достоверни резултати. Те са разпределени съобразно изследваните задачи, като впечатлява значителният брой биометрични измервания – на общо 1362 горни първи постоянни молари са измерени общо 4092 ъглови показатели и 3410 линейни измервания.

В дисертационния труд са използвани, както утвърдени международни методики, така и методи, разработени у нас, което показва познаване на постиженията до този момент.

В четвърта задача тя представя собствена методика за разработване на алгоритъм за профилактика и интерсептивно лечение в смесено съзъбие и алгоритъм за лечение на ротирани горни първи постоянни молари в постоянно съзъбие.

Резултати и обсъждане

Силно впечатление прави задълбоченият анализ на резултатите, онагледен с достатъчен брой таблици и фигури. Те дават възможност за ясно представяне на статистическите данни, получени при изследването на контролната и клиничната групи.

В първа задача тя установява зависимости между големината на ротациите на първите горни постоянни молари и пола, възрастта, посоката на завъртане спрямо ъгъла на Henry, Friel и Viganò. Представя и сравнителен анализ между големината на ротация на горни първи постоянни молари при клас II двустранен, степента на тежест и вида на съзъбието. Получените резултати показват, че в изследваната група в по-голяма степен се засягат

момичетата и при трите използвани методики, което не е публикувано до сега.

Много подробно е изследвана честотата на придружаващите ЗЧД и взаимовръзката им с ротираните зъби в смесено съзъбие. По този начин тя навлиза в много задълбочен анализ през целия период на смесено съзъбие, което е от особено важно значение за подхода при лечение на ортодонтските деформации.

Освен биометричните изследвания, тя представя в трета задача много полезен за клиничната практика ретроспективен анализ на резултатите след проведено ортодонтско лечение в постоянно съзъбие на ротираните горни първи постоянни молари, лекувани само с фиксирана техника в едната група и комбинирано лечение с транспалатинална дъга и фиксирана техника във втората група. По този начин дава ценни насоки за необходимостта от прецизна диагностика и възможности за по-ефективно лечение при различните големини на ротациите.

Особено важно е да се подчертае, че тя анализира получените резултати по три различни ъглови показатели – на Henry, Friel и Vigano, което дава обективност на клиничните приноси.

Разглеждайки особеностите на ротация на горните първи постоянни молари в различни аспекти и като морфологични особености при оформяне на съзъбието, преждевременната загуба на вторите временни молари, придружаващите деформации и лечебните подходи в постоянно съзъбие в четвърта задача, тя представя в два алгоритъма за първи път у нас.

Последователността при профилактика и лечение на ротираните горни първи постоянни молари много добре са онагледени и представени в задълбочен анализ на отделните стъпки при провеждане на профилактични и лечебни дейности. В тази част от дисертационния труд тя разкрива своя висок професионализъм като млад специалист, уверен в силите си, което е надежден атестат за бъдещото ѝ израстване като преподавател и клиницист.

Изводите са ясни и отговарят на получените резултати.

Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд са дадени в две групи – с оригинален характер и с практическа насоченост, които авторката е представила точно и коректно.

От приносите с оригинален характер бих искала да изтъкна установяването на полов дисморфизъм при ротация на горен първи постоянен молар с по-висока честота при момичета, което по думите на авторката не е намерено в достъпната ни литература. Както и изведения алгоритъм в смесено съзъбие при наличие на ротация на горни първи постоянни молари.

Значима стойност имат и приносите с практическа насоченост, свързани с провеждането за първи път у нас ретроспективен анализ за определяне на последователността в лечебния подход на постоянно съзъбие според степента и тежестта на ротация на горни първи постоянни молари.

Доказана е своевременната необходимост от ранна профилактика при преждевременна загуба на горни втори временни молари.

За този високо оценен от мен дисертационен труд бих искала да подчертая, че много важна роля имат нейният научен ръководител и научен консултант.

Авторефератът е написан на 92 страници, онагледен е с 54 фигури и 46 таблици. Той е правилно структуриран и съдържа всички необходими части. Отразява основните резултати, изводи и приносите на дисертационния труд. Посочени са 3 научни публикации и 3 участия в научни форуми, което показва представянето му в научна среда.

Препоръки

В представеният ми за рецензиране дисертационен труд са съобразени препоръките и критичните бележки, направени в предварителното му обсъждане. По този начин получените резултати са представени и онагледени още по-ясно.

Препоръчвам на авторката да публикува резултатите от изследването си в специализирани ортодонтски издания, както и да се включат изведените алгоритми в учебната програма на студенти и специализанти. Популяризирането им ще обогати ортодонтската практика.

Представеният ми за рецензиране дисертационен труд на **д-р Гергана Йорданова Иванова** за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ на тема „Ротирани горни първи постоянни молари и необходимост от корекцията им“ отговаря на всички изисквания за придобиване на научни степени и звания съгласно Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ). Той е дело на изцяло собствени изследвания.

Разработката е пълна, с правилно формулирани цел и задачи, които дисертантката задълбочено и последователно е разработила. Резултатите са много, статистически обработени и позволяват да се направят достоверни заключения. Направените изводи са с научна стойност и теоретико – практично приложение, което ще намери широко приложение в ежедневноата практика на денталния лекар.

Въз основа на казаното до тук, давам положителна оценка и ще гласувам убедено с „ДА“ за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на д-р Гергана Йорданова Иванова.

18.05.2018 г.

София

Рецензент:

(Доц. д-р Мирослава Динкова, д-р)